

Πολλῆς σπουδαιότητος μᾶς ἐφάνησαν ἐπίσης καὶ αἱ παραγήρήσεις ἐπὶ τοῦ συνταχθέντος ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Συνελεύσεως σχεδίου τοῦ συντάγματος ὑπὸ τοῦ Κυρίου Διομήδους Κυριακοῦ, καθηγητοῦ καὶ π.τηρεξουσίου, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἐμβριθεστάτων καὶ ἀκραιφνεστάτου πατριωτισμοῦ ἀποπνεούσην τούτων παρατηρήσεων δὲν τολμῶμεν νὰ κάμωμεν ἐκτεταμένον λόγον, ἵνα μὴ παρεξηγηθῶμεν, καὶ ἐκληφθῶμεν ὡς ἀναμιγνυόμενοι καὶ αῦθις εἰς τὰ πολιτικὰ, ἀφ' ὧν πρὸ πολλοῦ ἀπεσύρθημεν τελείως, προτιμῶντες νὰ σπείρωμεν, κατὰ τὴν κοινὴν παροιαίαν, λάχανα μᾶλλον, ἢ ν' ἀναμιγνυώμεθα καὶ αῦθις εἰς τὰ πολιτικὰ, καὶ μάλιστα ὅπως κατάντησαν ἐπ' ἐσχάτων ταῦτα· οὐχ ἦττον δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ συστήσωμεν ἐνθέρμως εἰς πάντα πολίτην καὶ ιδίως εἰς τοὺς κυρίους πληρεξουσίους τὴν ἀνάγνωσιν τῶν, περὶ ὧν ὁ λόγος, παρατηρήσεων.

Περὶ ἐπιτυχοῦς τινος ἐμπειρικῆς θεραπείας

τοῦ ἐρυσιπέλατος.

'Ερυσιπέλας ἡ ἀγαμοπύρωμα εἶναι ιδιάζουσά τις ἔξανθηματικὴ φλεγμονὴ τοῦ δέρματος, χαρακτηριζομένη διὰ ζωραῖς, στιλβούσις, καὶ ὄμαλῆς ἐρυθρότητος αὐτοῦ, κατεχούσης ὄμοιομόρφως ἐκτεταμένην τινὰ ἐπιφάνειαν τοῦ καλύμματος τούτου· πρόχειρον γνώμισμα τοῦ νοσήματος τούτου εἶναι, διτὶ πιεζομένου διὰ τῶν δακτύλων τοῦ ιατροῦ, ἢ τοῦ ἔξετάζοντος τὸν ἄρρωστον, τοῦ πάσχοντος δέρματος ἐπὶ τῆς ἐρυθρότητος, ἐλαττοῦται ἢ καὶ ἔξαλειφεται στιγμιαίως αὕτη ὑπὸ τὸν πιεζοντα δάκτυλον, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀναφαίνεται, μόλις παυσάσης τῆς πιέσεως· διὰ ταύτης δὲ μόνον ἡ ἐρυθρότης ἔξαλειφεται στιγμιαίως, ἀλλ' οὔτε ὁ τύπος τοῦ πιεζοντος δακτύλου σχηματίζεται ἐπὶ τοῦ ἐρυθροῦ δέρματος, ὥσπερ ἐπὶ τῶν οἰδημάτων, οὔτε ἄλλο τὶ σημεῖον ἐναπομένει· τὰ πάντα ἀμέσως μετὰ τὴν παῦσιν τῆς πιέσεως ἐπανερχονται εἰς ἦν ἥσαν καὶ πρὸ ταύτης κατάστασιν· τούτεστι τὸ δέρμα ἀμέσως μετὰ τὴν παῦσιν τῆς πιέσεως γίνεται πάλιν ἐρυθροῦν καὶ στίλβον.

Ως γενικὰ μὲν αἴτια τοῦ νοσήματος τούτου θεωροῦνται οἱ ἔνεκα ὑπερμέτρου κοπώσεως, διαρκοῦς καὶ μεγάλης δδύνης, ἢ

ὑπερβολικοῦ καύσωνος συσσώρευσις χολῆς μὲν ἐν τῇ χοληδόχῳ κύστει, ἀλλων δὲ περιττωμάτων ἐντῷ πεπτικῷ σωλῆνι· ὡς προσεχὴ δὲ αἴτια θεωροῦνται η̄ αἰφνίδιος μεταβολὴ τῆς ἀτμοσφαιρίας ἀπὸ τοῦ ψυχροῦ, εἰς τὸ πέραν τοῦ συνήθους θερμὸν, η̄ καὶ τὸ ἀγάπαλιν· η̄ διαρκής ἔκθεσις τοῦ ἀρρώστου εἰς τὰς ἀκτῖς τοῦ ἥλιου· οἱ ὑπερβάλλοντες πόνοι, ἔνεκα σπουδαίας τινὸς ἐγχειρίσεως· η̄ διαρκής θλίψις, καὶ ιδιάζουσά τις κατάστασις τῆς ἀτμοσφαιρίας. Οὕτων τὸ νόσημα τοῦτο συμβαίνει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον περὶ τὸ ἕαρ καὶ τὸ θέρος, μετὰ σπουδαίας χειρουργικὰς ἐγχειρίσεις, ἐπὶ διαρκοῦς ἔκθεσεως τοῦ ἀρρώστου εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἥλιου καὶ ἐπὶ παρατεταμένης θλίψεως.

Η̄ κυριωδεστάτη ἔνδειξις κατὰ τοῦ νοσήματος τούτου, εἶναι η̄ ἄρσις τῆς αἰτίας· οὗτον ἐρυσίπελας πρέπει ἀμέσως νὰ καταλιθῇ, ν' ἀποφύγῃ τὴν περαιτέρω ἐπὶ τοῦ δέρματος οὔτου δρᾶσιν τοῦ ἥλιου, νὰ ἐκκενώσῃ τὸν πεπτικὸν σωλῆνα δὲ ἐμετικοῦ η̄ διὰ καθαρσίου, καὶ πρὸ πάντων ν' ἀποσφεύγῃ τὴν ἀπόχρουσιν τοῦ ἐρυσίπελατος, ἐπειδὴ κατὰ δυστυχίαν ἐκ πείρας ἀπεδείχθη, δτὶ καὶ ἀπαντα μὲν τὰ ἐξανθηματικὰ νοσήματα, ἀλλ' ιδίως τὰ ἐρυσίπελατα, ἀποκρούσμενα τοῦ δέρματος, προσβάλλουσιν ἀλλὰ καιριώτερα ὅργανα, οἷον τὸν ἐγκέφαλον, τὴν καρδίαν, τοὺς πνεύμονας, τὸ ἤπαρ, τὸ περιτόναιον, τοὺς ὅργεις, τὰς μηνιγγίας, η̄ καὶ αὐτὸν τὸν φραγίτην μυελὸν, καὶ τότε πάντοτε σχεδὸν καθίστανται θανατηφόρα. Οὐδεμίᾳ τῷ δύντι θεραπείᾳ εἶναι ἵκανη νὰ θεραπεύσῃ τὸν παθόντα ἐγκεφαλίτην, μηνιγγίτιδα, πλευρίτιδα, περιπνευμονίαν, ἡπατίτιδα, η̄ πάσαν οἰαν δήπτετε ἀλλιγὸν ὁξεῖαν φλεγμονὴν, ἔνεκα ἀποκρούσεως ἐρυσίπελατος γενομένην, καὶ εἰς ἔτερόν τι εὐγενέστερον ὅργανον ἐκ τοῦ δέρματος μεταστᾶσαν διότι αἱ ἐκ τοιαύτης φύσεως φλεγμοναὶ ἵχουσι τὸ ἐλάττωμα πρῶτον μὲν νὰ ἥναι ὁζύταται, δεύτερον δὲ νὰ μεταδίδωνται ταχέως ἀπὸ ὅργανου εἰς ὅργανον, καὶ τρίτον νὰ ἐξαντλοῦσι τάχιστα τὰς δυνάμεις τοῦ ἀρρώστου, ἀνὴθελον πολεμηθῶσι κατά τι δραστηρίως.

Ἐπὶ τοιούτων περιπτώσεων ὁ ιατρὸς εὑρίσκεται πολλάκις εἰς δυσχερέστατόν τι δέλημα, ἐὰν μὲν ἀφήσῃ η̄ μεταχειρισθῆ ἡ πίνας τὴν ἐκ μεταστάσεως ἐρυσίπελατος γενομένην φλεγμονὴν, αὐτὴ ἀφεύκτως θὰ ἐκταθῇ τούλαχιστον καθ' ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν τῶν δμοιοειδῶν ἰστῶν, καὶ θὰ διακινδυνεύσῃ σπουδαίοτατα τὰς ἡμέρας τοῦ ἀρρώστου, ἔνεκα τῆς ἐκτάσεως της· ἐὰν δὲ προσβάλῃ αὐτὴν δραστηρίως, ἐνδέχεται μὲν νὰ περιορίσῃ τὴν περαιτέρω ἐκτασίν η̄ καὶ αὐτὴν τὴν ἀπὸ ὅργανου εἰς

δργανον μετάδοσιν ἢ μητάστασιν, ἀλλὰ θὰ ἔξαντληθῶσιν οὕτω τάχιστα αἱ δυνάμεις τοῦ ἀρρώστου, καὶ εἰναι σχεδὸν ἀδύνατον ν' ἀνθέξῃ οὕτος μέχρις ἀποπερατώσεως τῆς περιόδου τοῦ νοσήματος.

Τὸ δίλημμα τοῦτο εἶναι τῷ οἵτινες δυσχερέστατον, καὶ ἐκ τῆς ἀκριβοῦς σταθμίσεως τῶν περιστατικῶν ἔξαρτᾶται ἡ ζωὴ τοῦ ἀρρώστου· ὁ δὲ φείμνητος καθηγητὴς ἡμῶν Κύριος Σχοιμέλης ἐπὶ τοιούτων περιστάσεων προύτιμα πάντοτε ν' ἀποκτείνῃ τὸν ἀρρώστον ἡ φύσις τῆς νόσου μᾶλλον ἢ ὁ ἰατρὸς διὰ τῆς δραστηρίας θεραπείας του· ἐπὶ παραδείγματι δὲ, εἴναι ἐπὶ ἀπλῆς πνευμονίας ἦτο κατεπείγουσα καὶ ἀπολύτως ἀναγκαῖα γενναῖ καὶ γενικὴ ἀφαίμαξις, ὁ μακαρίτης Σχοιμέλης προύτιμα τὴν μετρίαν καὶ τοπικὴν διὰ σηκιῶν ἢ βεδελῶν, ἐνίστε μάλιστα ἀπέφευγε καθ' ὀλοκληρίαν ταύτην καὶ μετεχειρίζετο ἐπισπαστικὰ, οἷον ἐκδώριον ἢ σιναπίσμοις, ἐπὶ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ δέρματος τοῦ ἐκ μεταστάσεως παθόντος δργάνου, ἢ καὶ ἐπὶ τὸ μέρος, ὅπου τὸ πρῶτον ἐνέσκηψε τὸ ἀρυσίπελας καὶ ἀπεκρούσθη. Σπανίως δὲ κατώρθωντο νὰ ἐπαναφέονται ἐπιφάνειαν τοῦ δέρματος, καὶ τοῦτο ἡ σωτηρία τοῦ ἀρρώστου. Ἀλλ' αἱ περιστάσεις αὗται ἦτο σπανιώταται, διότι οὔσον εὔκολον εἶναι ν' ἀπεκρούσῃ τις ἔξανθημά τι, καὶ μάλιστα ἐρυσίπελας ἐκ τῆς πρωτοπαθοῦς αὐτοῦ ἐπιφανείας, τόσον δύσκολον εἶναι τὸ νὰ ἐπαναφέονται τις τοῦτο ἐνταῦθα, ἀφ' οὗ πρότερον ἀπεκατέστη εἰς εὔγενέστερόν τι δργανον. Καὶ τὰ νοσήματα, φαίνεται, κατὰ δυστυχίαν τῆς ἀνθρωπότητος, προτιμῶσι νὰ διαμένωσιν εἰς τὰ εὐγενέστερα δργανα μᾶλλον ἢ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰ ἐξ ὄντων ἀπεκρούσθησαν ἥττον εὐγενῆ.

Διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον καὶ ἐπὶ παντὸς μὲν ἐν γένει ἔξανθηματος, ἀλλ' ιδίως ἐπὶ τῶν ἐρυσίπελάτων, τὸ σπουδαιότερον καθῆκον τοῦ ἰατροῦ συνίσταται εἰς τὸ νὰ σεβασθῇ ἢ μᾶλλον εἰπεῖν εἰς τὸ νὰ περιποιηθῇ καὶ νὰ φιλοξενήσῃ τρόπον τινὰ τὸ ἐρυσίπελας εἰς τὸ μέρος, ἐνθα τοῦτο ἐνέσκηψεν ἐκ μακρᾶς δὲ πείρας ἀπεδείχθη, διτὶ τὸ συντελεστικώτερον μὲν πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ φυσικὴν καὶ ἐν τῷ πρωτοπαθῇ τόπῳ λῦσιν τῶν ἐρυσίπελάτων εἶναι ἡ θεραπείας τὸ πολεμιώτερον δὲ καὶ τὸ συντελοῦν τὰ μέγιστα πρὸς μετάστασιν αὐτῶν εἶναι ἡ φύξις. Ότιν γενικὸς κανὼν ἐπὶ τῆς θεραπείας τῶν ἐρυσίπελάτων εἶναι μετὰ τὴν ἄρσην τῶν αἰτίων νὰ θεραπεύωμεν οἰκείως τὸ πάσχον μέρος τοῦ δέρματος, ένα διὰ τῆς δι' αὐτοῦ διαφορέσσεως ἐπιταχύνωμεν

τὴν λύσιν, καὶ ν' ἀποφύγωμεν μετὰ μεγίστης προσοχῆς πᾶσαν οἰανδήποτε ψῦξιν αὐτοῦ, ὡς ἵνανὴν οὖσαν νὰ ἐπιφέρῃ σχέδδον ἀφεύκτως τὸν θάνατον, διὸ τῆς παύσεως ἢ τῆς ἐλαττώσεως τῆς διαφορήσεως καὶ διὰ τῆς μεταστάσεως τοῦ ἐρυσιπέλατος ἀπὸ τοῦ δέρματος εἰς εὐγενέστατόν τε ὅργανον. Μετὰ δὲ τὴν χρῆσιν ἐμετικοῦ ἢ καθαρίσιου πρώτιστον πάντων πρέπει νὰ παραγγείλλωμεν τὸν ἄρρωστον ἐπαγειλημμένως ν' ἀποφύγη πᾶσαν ψυχτικὴν δρᾶσιν ἐπὶ τοῦ ἐρυσιπέλατος, οἷον πᾶσαν διὰ ψυχροῦ ὑδάτος ἢ οίου δήποτε ἄλλου ψυχροῦ ὑγροῦ ἐπιβρεζίν, καὶ πᾶσαν δι' ἀποφραζούσης τοὺς πόρους τοῦ δέρματος ἀλοιφῆς ἐπίχρισιν. Κατὰ δεύτερον δὲ λόγον πρέπει νὰ παραγγείλλωμεν αὐτὸν νὰ καπνίζῃ πεντάκις ἢ ἔξακις τὸ πάσχον μέρος τοῦ δέρματος μὲ καπνὸν, γινόμενον ἐκ τῆς ἐπὶ πεπυρακτωμένης ἀνθρακιᾶς ἐπιπάσεως λειοτετριμμένου μίγματος, συγκειμένου ἐξ ἵσων μερῶν ζακχάρεως καὶ λιβάνου. Χάριν δὲ τῆς ἀναγκαῖας οὕσης αὐξήσεως τῆς διαφορήσεως καλὸν εἶναι νὰ πίνῃ ὁ ἄρρωστος ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καὶ χλιαρὰ ἐγχύματα ἀρωματικῶν εἰδῶν, οἷον ἀνθέων ἀκτῆς (sambuco) φύλλων φιλλάρας (tilio) καὶ τῶν τοιούτων.

Ἡ ὅσον ἀπλῆ τοσοῦτον καὶ σκόπιμος αὗτη θεραπεία συνήθως ἀρκεῖ νὰ φέρῃ τὴν λύσιν τοῦ ἐρυσιπέλατος ἐντὸς ὥκτὼ ἢ δέκα ἡμερῶν. Ἄλλοι μόνον οἵμως, ἐὰν δὲν φιλοξενηθῇ τοῦτο καταλλήλως ἐν τῷ πρωτοπαθεῖ τόπῳ· τότε γίνεται ἀμέσως μετάστασις, καὶ ὁ ἄρρωστος διατρέχει τὸν μέγιστον τῶν κινδύνων, ἐνδέχεται μάλιστα ν' ἀποθάνῃ καὶ αἰφνιδίως, ἢ ἐντὸς δραχυτάτου διαστήματος χρόνου, ὥσπερ συνέβη τοῦτο, πρὸ τινων ἕβδομάτων εἰς ἄρρωστόν τινα, τὸν δοποῖον ἡμεῖς αὐτοὶ ἐθεραπεύαμεν καὶ τοῦ ὅποίου τὸ ιστορικὸν παρὰ πόδας θὰ δημοσιεύσωμεν.

Ἄξιον παρατηρήσεως ἐν τούτοις εἶναι, διὰ παρὰ τῷ Ἑλληνικῷ λαῷ σώζεται ἵσως πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων εἰδός τι θεραπείας λίαν μὲν σκοπίμου, ἀλλὰ μὴ ἀπηλλαγμένης καὶ μαγγανείας τενὸς, μεθ' ἣς ὁ λαὸς συνοδεύει πολλὰς θεραπείας· τὸ εἶδος τοῦτο τῆς θεραπείας ὁ λαὸς ἀποκαλεῖ διὰ τῆς λέξεως «γῆτευμα» ἢ γῆτεύω, ἵσως ἐκ τοῦ γοήτευμα ἢ γοητεύω».

Συνίσταται δὲ τὸ γῆτευμα τοῦτο εἰς τὰ ἔξης, γυνὴ τις, μετεργομένη τὸ γῆτευμα, ποιεὶ πολλάκις διὰ τοῦ κατωτέρου χειλοῦς τῆς παλάμης ἢ διὰ τῶν τριῶν δακτύλων τῆς δεξιᾶς χειρός της τὸ σημεῖον τοῦ σταχυροῦ ἐπὶ τοῦ ἐρυσιπέλατος, προφέρουσα συγάμα καὶ ἔξορκιστικάς τινας λέξεις· ἔπειτα δὲ ἐγερ-

γεῖ ἐπ' αὐτοῦ εἰδός τι ξηρᾶς καυτηριάσεως κατὰ διαφόρους τρόπους. Καὶ αἱ μὲν τῶν γονσῶν τούτων κόπτουσι κόραν ξηροῦ ἄρτου, ἵσην τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἔρυσιπέλατος, ἐμπύγουσιν ἐπὶ τῆς ψυχώδους αὐτῆς ἐπιφανείας ἢ καρφίδιά τινα τρία ἢ πέντε ξύλινα ἢ ἐκ δαδίου, ἵσον περίπου τῶν μοσχοκαρφίων μέγεθος ἔχοντα, ἢ μοσχοκάρφια (γαρέφαλα). ἐμπύγουσαι δὲ ταῦτα ἐξορκίζουσι τὸ ἔρυσιπέλατος νὰ καρφωθῇ καὶ νὰ σβύσῃ ἐν τῷ τόπῳ ἐπειτα ἀπλώνουσι λεπτὴν στάδια βάμβακας ἐπὶ τῆς ψυχώδους ἐπιφανείας τοῦ ἄρτου, ἀναφλέγουσι τὸν βάμβακα καὶ μόλις καεῖ οὗτος, ἐπιθέτουσι τὴν ψυχώδη ἐπιφάνειαν τῆς κόρας τοῦ ἄρτου, ζεστοτάτην οὔσαν, ἐπὶ τοῦ ἔρυσιπέλατος, καὶ τὴν ἀφίνουσιν ἐν τῷ τόπῳ μέχρις ἀποψύξεως τὴν πρᾶξιν ταύτην ἐπαναλαμβάνουσιν ἀπαραλάκτως τετράκις ἢ πεντάκις ἢ καὶ ἑξάκις τῆς ἡμέρας.

Ἐτεραι δὲ γόνται, ἀντὶ τῆς καυτηριάσεως ταύτης, μεταχειρίζονται τὴν ἑξῆς ἀπλουστέραν· θερμαίνουσι, ἔρυθροῦν καὶ εἰ δυνατὸν μάλλινον ὑφασμα, σιδηρώνουσαι αὐτὸν μὲθ θερμὸν κοινὸν στήνησον, ἢ μὲ τὸ ἐν χρήσει πρὸς τὸ σιδέρωμα τῶν ἴματίων· θερμοῦ δὲ ὅντος τοῦ ὑφάσματος τούτου, ἐπιθέτουσιν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ἔρυσιπέλατος· ἐτεραι δὲ πάλιν ἀντὶ τοῦ εἴδους τούτου τῆς καυτηριάσεως μεταχειρίζονται τὸ ἑξῆς· συνδέουσι ξηροὺς κλώνους τινας δέκα ἢ δώδεκα δρυγάνους, ἢ μαντσουράνας, ἢ τοῦ κοινῆς λεγομένου βασιλικοῦ ἀναφλέγουσι τὸ ποῶδες μέρος αὐτῶν, καὶ, διὰ τῶν καιούντων εἰσέτι στελέχων, σταυρώνουσι, πολλάκις διατρέχουσαι κατὰ μῆκος καὶ πλάτος καὶ καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς διαστάσεις τὸ ἔρυσιπάλακας.

Ἐπιστήσαντες πρὸ πολλοῦ τὴν προσοχὴν μας εἰς τὴν δημόδην ταύτην θεραπείαν, ἐπείσθημεν ἀδιστάκτως, ὅτι οὐχὶ μόνον δὲν βλάπτει, ἀλλὰ καὶ ὀφελεῖ τὰ μέγιστα· τούτου δὲ ἔνεκα κατὰ τὸν παρελθόντα φθεινόπορον, προσκληθέντες νὰ θεραπεύσωμεν κυρία τινα, τεσσαρακονταετῆ τὴν ἥλικίαν, λυμφικῆς κράσεως, πάσχουσαν ἔρυσιπέλατος τοῦ προσώπου, οὐχὶ μόνον δὲν ἐδιστάσαμεν νὰ ἐπιτρέψωμεν τὴν γοντώδη ταύτην θεραπείαν, ἀλλὰ καὶ συνεστήσαμεν αὐτήν. Μετ' εὐχαριστήσεως δὲ εἴδομεν, ὅτι καὶ τοι ἐκτόνου ὅντος τοῦ ἔρυσιπέλατος, καὶ οὕ μόνον ἀπαν τὸ πρότωπον, ἀλλὰ καὶ ἀπαν τὸ τριχωτὸν δέρμα τῆς κεφαλῆς καταλαβόντος, οὐχ ἡτον ὅμως διελύθη τοῦτο αἰσιώτατα ἐντὸς μιᾶς ἑδομάδος, σὺν τῇ δονθείᾳ ἐνὸς ὑπακτικοῦ καὶ χλιαρῶν τινῶν ποτῶν. Μᾶς ἐθεβαίωσε δὲ ἢ σεβαστὴ καὶ νοημονευστάτη αὕτη κυρία, ὅτι τοσαύτην ἀγακούφισιν ἤσθάνετο

διάσκεις ἐκαυταριάζετο ὑπὸ τῆς γοήσης, ὡστε πολλάκις ἀνεπλήρου ταύτην αὐτὴν ἢ πάσχουσα.

Τὸ περιστατικὸν τοῦτο μᾶς ἐνεθάρρυνε τοσοῦτον, ὡστε οὐδόλως ἐδιστάσαμεν νὰ παραγγείλωμεν αὐτὸ καὶ εἰς τὸν σεβάσμιον Ἱερομάναχον Γεννάδιον Παπαδόπουλον, παθόντας ἔρυσίπελας τοῦ προσώπου τὴν 16 Ἰουλίου ε. ε., καὶ προσκαλέσαντα ἡμᾶς τὸ ἑσπέρας τῆς 17.

Οἱ σεβάσμιοι Ἱερεὺς μᾶς διηγήθη, ὅτι καθ' ὅλην ἑκείνην τὴν ἑβδομάδα ἥτο ἐκτεθειμένος διαρκῶς εἰς τὸν ἥλιον, ἔνεκα ἐργασίας τινος οἰκιακῆς, ὅτι τὴν πρωΐαν τῆς 16 Ἰουλίου ἡσθάνθη σπειρίον τὸ καῖον κατὰ τὸ μετώπον, ὅτι τὸ σπειρίον τοῦτο ἦθέλησε νὰ ἐκριζώσῃ διὰ τῶν ὄνυχων του, ὅτι ἐπὶ τῆς ἐκριζώσεως αὐτοῦ ἡσθάνθη πόνον δριψὺν, καὶ ἀμέσως μετὰ ταῦτα εἶδε τὴν στέλβουσαν ἔρυθρότητα ἐφ' ὅλου τοῦ μετώπου του, καὶ κατελήφθη ὑπὸ πυρετοῦ καὶ ναυτιάσεως ἀπὸ τῆς πρώτης ἐπισκέψεως διέγνωμεν ἔρυσίπελας διὰ δὲ τὴν ἔντασιν τοῦ πυρετοῦ καὶ τὸν σφοδρὸν πονοκέφαλον παρηγγείλαμεν ἢ μικρὰν φλεβοτομίαν ἢ ἐμετικόν πρὸς δὲ τούτους ποδόλουτρον σιναπῷδες, ἀποφυγὴν πάσης ψυχρᾶς ἐπιβρέξεως, καὶ καπνίσματα διὰ τετριμμένου ζαχαρίσιου καὶ λιθάνου εἰς δυνατὸν δὲ διὰ νὰ ἐπικαλεσθῇ καὶ τῆς βοηθίας γοήσης τινός ἀλλ' ὁ σεβάσμιος Ἱερεὺς οὔτε τὴν φλεβοτομίαν ἔξετέλεσεν, οὔτε τὸ ἐμετικόν μετεχειρίσθη τότε, οὔτε τὸ ποδόλουτρον, οὔτε τὰ καπνίσματα, ἀλλὰ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς καὶ μέχρι τῆς 8 Π. Μ. τῆς ἐπιούσης ἔβρεγε πανία εἰς δέος καὶ ψυχρὸν ὕδωρ καὶ ἔθετεν αὐτὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, ἵνα δροσίζηται, ως ἔλεγεν.

Ἀκούσας ταῦτα τὴν ἐπιούσαν 18 ἔφριξα, ἀναλογιζόμενος τὰς συνεπείας· ἴδων δὲ μαραμένον ἐν τῷ τόπῳ τὸ ἔρυσίπελας, ἐπέμενα εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ ἐμετικοῦ καὶ τὴν πρόσκλησιν τῆς γοήσης, ἢ τούλαχιστον εἰς τὴν χρῆσιν καπνίσματων ἀλλ' ὁ Ἱερεὺς μόνον τὸ ἐμετικόν μετεχειρίσθη, τὴν δὲ γόνσαν ἀπέφυγεν ἵσως ἵνα μὴ ἀμαρτάνῃ ἀπέφυγε δὲ καὶ τὰ καπνίσματα, ἵνα μὴ ἐρεθίσῃ τὸ σπειρίον του, ως ἔλεγεν.

Τὴν δεκάτην ἐννέατην ἐνέσκηψεν ἡ πατεῖτις μετὰ δριμυτάτων κωλικῶν πόνων ὁ δὲ ἀρρώστος, ως ἔξι ἐπαγγέλματος ζωγράφος, ἤργαζετο συνεχῶς διὰ χρωματιστικῶν ὑλῶν, ἐκ τικευασιῶν τοῦ μολύbdου συγκειμένων. Ἐκτοτε ἡ πρόγνωσις ἔγεινε χειρίστηδώδεικα ἐδέλλαι, τεθεῖσαι ἀμέσως περὶ τὸν ἔφεδρῶνα καὶ ναρκωτικὰ καταπλάσματα ἐπὶ τὴν κοιλίαν ἐπέφερον μὲν ἀνακούφισίν τινα, ἀλλὰ τὴν 20 παρουσιάσθη καὶ πνευμονία ὀξυτάτη,

καθ' ὅλην τὴν ὁπίσθιον ἐπιφάνειαν τοῦ δεξιοῦ μέρους τοῦ θώρακος. Ἡ ὁδύτης τῆς νόσου μὲν ἀνάγκασε νὰ καταφύγω τὴν 21, καὶ εἰς μικρὰν φλεβοτομίαν καὶ εἰς τὴν χρῆσιν τῆς ἐμετικῆς τρυγός. Αὐθημερὸν ἔσπευσε προθύμως εἰς βοήθειάν μου καὶ ὁ ἀξιότιμος ιατρὸς Κύριος Χρυσοχόος. Μάταιαὶ ἀπέβησαν πᾶσαι αἱ προσπάθειαι ἡμῶν εἰς τὸ ν΄ ἀνακαλέσωμεν τὸ ἐρυσίπελας ἐν τῷ πρωτοπαθεῖ τόπῳ μετὰ τὴν χρῆσιν σιναπιζμοῦ ἐπ' αὐτοῦ ἐφάνη μὲν σμικρά τις στιλπνότης, καὶ τις προσπάθεια τῆς φύσεως πρὸς σχηματισμὸν παρωτίτιδος ἀλλ' ἦτο παλὺ ἀργά τὸ ἐρυσίπελας, ἀποκρουνθέν ἀπὸ τοῦ μετώπου, καὶ μετασταθὲν πρῶτον μὲν εἰς τὸ ἥπαρ, ἐκεῖθεν δὲ ἐξαπλωθὲν καὶ εἰς τὸν δεξιὸν πνεύμονα, ἐπέκτεινε τὸν ἄρρωστον ἐντὸς πέντε μὲν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐμφανήσεως αὐτοῦ, ἐντὸς δὲ δύο ἡμερῶν ἀπὸ τῆς μεταστάσεως αὐτοῦ εἰς τὸ ἥπαρ καὶ εἰς τὸν πνεύμονα ὁ σεβασμιοὶ ιερεὺς μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν πάντων τῶν χριστιανικῶν καὶ κοινωνικῶν αὐτοῦ καθηκόντων ἀπεβίωσε τὸ ἔσπερας τῆς 22 πλήρης εὔσεβείας καὶ ἀγγελικῆς ἰλαρότητος.

Οἱ νὰ ἦτο δὲ πεπρωμένον φάίνεται νὰ δυνηθῶμεν νὰ παραβάλλωμεν τὸ δυστυχέστατον τοῦτο περιστατικὸν μὲ ἄλλο διμοιστάτης μὲν καθ' ὅλα φύσεως, ἀλλ' ἐπιτυχέστατα θεραπεύθεν τῇ βοήθειᾳ καὶ τῆς γοήσης, τὴν 29 ίούλιου εἰδοποιήθημεν δτὶ ὁ Νικόλαος Γαβαλᾶς, ὑπηρέτης ἐν τῷ κτηνοτροφείῳ μας, πάσχει δεινῶς καὶ ζητεῖ οὐ μόνον τὴν Ιατρικὴν ἡμῶν βοήθειαν, ἀλλὰ καὶ τὴν δέουσαν πρόνοιαν πρὸς διατήρησιν τῶν ζώων μας. Σπεύσαντες ἀμέσως, εὑρομεν αὐτὸν πάσχοντα ἐρυσίπελας καθ' ἄπαν τὸ μέτωπον, ἀμέσως ἔχορηγήσαμεν αὐτῷ ποσότητά τινα τοῦ βιενναίου καλουμένου ὑπακτικοῦ ὄδατος μέχρι δύο ἀποπτίσεων, κ' ἐμπιστεύθημεν τὰ περαιτέρῳ εἰς τινὰ γένεσαν. Κατὰ τὸ αὐτὸν ἔσπερας τὸ ἐρυσίπελας κατέλαβε καὶ τὰ βλάφερα καὶ τὴν ρίνα, ἀλλ' ὁ πάσχων μᾶς ἔλεγεν δτὶ ἀγακουφίσθη μεγάλως, ἀφ' οὐ τὸν ἐγοήτευσεν ἡ κυρία Ἐλένη. Τὴν 31 τὸ ἐρυσίπελας ἐξετάθη καὶ εἰς τὸ τριχωτὸν μέρος τῆς κεφαλῆς, ἀλλ' ἥρχισεν ἡ λασίς εἰς τὸ κατὰ πρῶτον προσβληθέν μέρος. Τὴν δὲ πέμπτην Αὐγούστου ὁ Νικόλαος ἦτο ἐντελέστατα ὑγιής, τῇ βοήθειᾳ μόνον ἐνὸς ὑπακτικοῦ, καὶ τῇ παντοδυνάμῳ θεραπείᾳ τῆς Κυρίας Ἐλένης.

Ἡ θεραπείᾳ δὲ αὗτη, περιττὸν εἶναι νὰ ἐπαναλάβωμεν, συνιστατο εἰς ξηράς καὶ ἐπιπολαίους καυτηριάσεις τοῦ πάσχοντος δέρματος· οὐδ' ἔχομεν ἀνάγκην, νομίζομεν, νὰ προσθέσωμεν, δτὶ καὶ αὐτὴ ἡ ἐπιστημονικὴ θεραπεία εἰς οὐδὲν ἄλλο σχεδὸν ἀπο-

θλέπει, εἰμὴ μόνον εἰς τὸ νὰ διατηρῶμεν ἐνεργὸν εἰ δυνατὸν μάλιστα καὶ ν' αὐξάνωμεν τὴν ἀδήλον διαφόρσην τοῦ πάσχοντος δέρματος^τ ὅθεν διὰ τοῦτο μεταχειρίζόμεθα ἔνορὰ ἢ δι' ἀρωματικῶν θοτάνων πυριάματα, ἐπιλούσεις διὰ καφουρούχου οίνοπνεύματος, καὶ καπνίσματα. Εἶναι μὲν ἀληθὲς, ὅτι πολλοὶ ἐσχάτως μεταχειρίζονται καὶ τὸ κολλώδιον, ἢ καὶ καυτηριάσεις διὰ πεπυκνωμένης διαλύσεως χυτοῦ νιτρικοῦ ἀργύρου, ἀλλὰ καὶ τὰ φάρμακα ταῦτα δὲν ἐνεργοῦσιν ἄρα ὡς καυτήρια μᾶλλον ἢ ὡς ἐκτρωτικά; καὶ τὴν μὲν καυτηριώδη δρᾶσιν τῆς διαλύσεως τοῦ χύτου νιτρικοῦ ἀργύρου οὔδεις, νομίζομεν, διαφιλονεικεῖ, ἀλλ' ἡμεῖς φρονοῦμεν, ὅτι ὡς καυτήριον μᾶλλον ἢ ὡς ἐκτρωτικὸν ἐνεργεῖ καὶ τὸ κολλώδιον.

Καὶ περὶ μὲν τῆς ἐπιτυχοῦς θεραπείας τῶν ἔρυσιπελάτων διὰ τοῦ γοντεύματος, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν διὰ τῶν ἔνορῶν καυτηριάσεων ἡμεῖς τούλαχιστον εἴμεθα τοσοῦτον πεπεισμένοι, ὥσε θεωροῦμεν αὐτὴν καὶ ὡς εἰδικὴν καὶ παντοδύναμον, ὥσπερ εἰδικὴ καὶ παντοδύναμος εἶναι καὶ ἡ θεραπεία τῶν διελειπόντων πυρετῶν διὰ τῆς κινίνης καὶ τῶν σκευασιῶν τοῦ παρουσιανοῦ φλοιοῦ, ἢ ὥσπερ εἰδικὴ καὶ παντοδύναμος εἶναι καὶ ἡ θεραπεία τῶν μὲν δευτερογενῶν συμπτωμάτων τῆς συφιλίτιδος διὰ τῶν σκευασιῶν τοῦ ὑδραργύρου, τῶν δὲ τριτογενῶν διὰ τοῦ ὑδροῦδικοῦ καλίου. Ἀλλὰ πόσαι ἄρα γε ἄλλαι πολύτιμοι θεραπεῖαι διασώζονται ἀπὸ ἀμυημονεύτων αἰώνων εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, καὶ εἶναι καθ' δόκοιληρίαν ἄγγωσται εἰς τὴν ἐπιστήμην; Δὲν ἀπεθανάτησεν ἄρα γε ὁ Σευτῖνος τὸ δόνεμά του διὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐπινοθείστης θεραπείας τῶν καταγμάτων τῶν ὀστῶν; ἀλλ' ὅμως τὴν Σευτίνειον ταύτην θεραπείαν μετέρχονται ἐπιτυχέστατα πρὸ ἀμυημονεύτων χρόνων μετὰ περιστοτέρας μάλιστα ἀν οὐχὶ λογικότητος, τούλαχιστον ὅμως δεξιότητος ἀπαντες οἱ ἐμπειρικοὶ χειρουργοὶ τῆς Ἐλλάδος. Καὶ αὐτὰ ἄρα γε τὰ κατὰ τῆς λύσσης, καὶ αὐτὰ τὰ κατὰ τοῦ ἀνθρακος, τὰ κατὰ τοῦ καρκίνου, τὰ κατὰ τῆς λιθιάσεως καὶ τὰ κατὰ τῶν κηλῶν φημιζόμενα ὑπὸ τῶν ἐμπειρικῶν μας ὡς εἰδικὰ φάρμακα, καὶ τοι γελοϊά τινα φαινομενα, δὲν στηρίζονται ὅμως ἄρα γε ἀν οὐχὶ ἀπαντα, τούλαχιστον ὅμως μέρος τούτων καὶ εἰς ἀληθῆ τινὰ ιατρείαν; ἐπιτρέπεται ἄρα γε εἰς εὐσυνείδητον ιατρὸν νὰ περιφρονῇ ἀνεξετάστως ἀπαντα ταῦτα, μόνον καὶ μόνον, διότι εἶναι ἐμπειρικά, καὶ δὲν μημονεύονται εἰς τὰ ιατρικὰ συγγράμματα, ἢ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ λαοῦ

ιατροσόφια ; καὶ εἰς τί ἄλλο συνίσταται μέρος τῆς ιατρικῆς εἰ μὴ μόνον εἰς τὴν ιστορίαν καὶ τὴν πεῖραν ;

Ταῦτα πρεσβεύοντες, πολλάκις ἐπὶ τῆς πεσούσης δυναστείας εὐχήθημεν καὶ προφορικῶς καὶ δημοσίᾳ τὴν μόρφωσιν ἀνδρῶν εἰδικῶν, ἵνα ἐπασχοληθῶσι σπουδαίως εἰς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο καὶ ἐὰν μὲν εἰσηκουώμεθα τότε, εἴμεθα πληρέστατα πεπεισμένοι, ὅτι σήμερον ἡθέλαμεν ἔχει καὶ ἡμεῖς μεμορφωμένην τὴν ἐγγύωριον ιατρικήν μας· μὴ εἰσακουσθέντες δὲ, ἀγνοοῦμεν κατὰ δυστυχίαν πληρέστατα ὡς καὶ αὐτὰ τὰ πρὸ τῶν ποδῶν μας κείμενα πολύτιμα ιαματικά ὕδατα, καὶ τούτου ἔνεκκ, ἐν ᾧ ἐν τῷ τόπῳ ὑπάρχει ἀνεξάντλητος ιαματικὸς θησαυρὸς, εἴμεθα ὅμως ἡναγκασμένοις νὰ μεταχειριζόμεθα τὰ ξενικὰ ιαματικὰ ὕδατα καὶ νὰ πέμπωμεν τοὺς ἀρρώστους μας εἰς ξένα καὶ μεμακρυσμένα ιαματικά λουτρά. Ἀχ πόσος ἄλλος ἄρα γε πολύτιμος θησαυρὸς ὑπάρχει παρ' ἡμῖν, τοῖς τῶν πάντων σήμερον δυστυχῶς δεομένοις, καὶ τούτου ἔνεκκα δίκην ὑπαίτου περιτρέχουσιν εἰς τὴν ἀλλοδαπήν πρὸς ἀπόλαυσιν ψιγίων ;

Περὶ τῆς ἐκ τοῦ Βάμβακος εἰσαγωγῆς χρημάτων.

Τὰ εἰσαγθησόμενα ἐντὸς τεσσάρων μηνῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκ τοῦ Βάμβακος χρήματα θὰ φθάσωσι, καθ' ἃς ἔχομεν πιθανωτάτας πληροφορίας, τὰ ἔξηκοντα περίπου ἑκατομμύρια δραχμῶν. Δόξα τῷ ἀγίῳ Θεῷ ἡδυνήθη ἀπαξ καὶ ὁ παρημελημένος οὗτος τόπος νὰ εἰσαγάγῃ χρηματικὸν πολὺ πλειότερον τοῦ ἔξαγομένου. Οἷα δὲ θὰ ἡτοὶ καταστασὶς τοῦ τόπου τούτου σήμερον, ἐὰν ἀρχῆθεν ἐπεμελεῖτο ἡ γεωργία, οὔτε τοῦ παρόντος χρόνου εἶναι νὰ ἔξετάσωμεν οὔτε ἡμεῖς ἄλλην τινὰ εὐκαιρίαν παρελείψαμεν ἢ θὰ παραλείψωμεν τοῦ νὰ ὑποδείξωμεν τοῦτο μετὰ τῆς δεούστης περιπαθείας καὶ μετὰ μαθηματικῶν μάλιστα ἀποδείξεων ἀλλὰ καὶ πάλιν ἃς δοξάσωμεν τὴν Θελαν Πρόνοιαν διότι, ἀν καὶ ἀργά, μᾶς ὡδήγησεν ὅμως εἰς τὸ ἀληθές συμφέρον μας. Εφέτος λοιπὸν θὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ Κράτος περὶ τὰ ἔξηκοντα ἑκατομμύρια δραχμῶν, ὥστε ὁ τόπος καὶ ιδίως ἡ γεωργία δὲν θὰ στερηθῇ χρημάτων, τούγαντίον μάλιστα θὰ ἔ-